

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 16ης Ιουλίου 2015*

«Προδικαστική παραπομπή — Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις — Κανονισμός (ΕΚ) 44/2001 — Αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων — Λόγοι μη αναγνώρισεως — Προσβολή της δημοσίας τάξεως του κράτους αναγνώρισεως — Απόφαση δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους αντιβαίνουσα στο περί σημάτων δίκαιο της Ένωσης — Οδηγία 2004/48/ΕΚ — Σεβασμός των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας — Δικαστικά έξοδα»

Στην υπόθεση C-681/13,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, υποβληθείσα από το Hoge Raad der Nederlanden (Κάτω Χώρες) με απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2013, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 23 Δεκεμβρίου 2013, στο πλαίσιο της δίκης

Diageo Brands BV

κατά

Simiramida-04 EOOD,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Tizzano, πρόεδρο τμήματος, S. Rodin, E. Levits, M. Berger (εισηγήτρια) και F. Biltgen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 9ης Δεκεμβρίου 2014,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Diageo Brands BV, εκπροσωπούμενη από τους F. Vermeulen, C. Gielen και A. Verschuur, advocaten,
- η Simiramida-04 EOOD, εκπροσωπούμενη από την S. Todorova Zhelyazkova, advokat, και από τους M. Gerritsen και A. Gieske, advocaten,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze και J. Kemper,
- η Λεττονική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. Kalniņš και την I. Nesterova,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την A.-M. Rouchaud-Joët και τον G. Wils,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 3ης Μαρτίου 2015,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής απόφασεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 34, σημείο 1, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1), και του άρθρου 14 της οδηγίας 2004/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΕΕ L 157, σ. 45).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Diageo Brands BV (στο εξής: Diageo Brands) και της Simiramida-04 EOOD (στο εξής: Simiramida) σχετικά με αγωγή αποζημιώσεως που η τελευταία άσκησε για τη ζημία που φέρεται ότι της προκάλεσε κατάσχεση επιβληθείσα κατόπιν αιτήσεως της Diageo Brands επί εμπορευμάτων που προορίζονταν για αυτήν.

Το νομικό πλαίσιο

Ο κανονισμός 44/2001

- 3 Κατά την αιτιολογική σκέψη 16 του κανονισμού 44/2001, «[η] αμοιβαία εμπιστοσύνη στην απονομή της δικαιοσύνης [εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης] δικαιολογεί την αυτόματη αναγνώριση των αποφάσεων που εκδίδονται σε κράτος μέλος, χωρίς να απαιτείται καμία διαδικασία, εκτός σε περίπτωση αμφισβήτησης».
- 4 Το κεφάλαιο III του κανονισμού 44/2001, το οποίο επιγράφεται «Αναγνώριση και εκτέλεση», έχει τρία τμήματα. Το τμήμα 1, το οποίο επιγράφεται «Αναγνώριση», περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τα άρθρα 33, 34 και 36 του κανονισμού αυτού.
- 5 Το άρθρο 33, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 έχει ως εξής:

«Απόφαση που εκδίδεται σε κράτος μέλος αναγνωρίζεται στα λοιπά κράτη μέλη χωρίς ιδιαίτερη διαδικασία.»
- 6 Κατά το άρθρο 34 του κανονισμού αυτού:

«Απόφαση δεν αναγνωρίζεται:

1) αν η αναγνώριση αντίκειται προφανώς στη δημόσια τάξη του κράτους αναγνωρίσεως·

[...].»
- 7 Το άρθρο 36 του εν λόγω κανονισμού ορίζει:

«Αποκλείεται η επί της ουσίας αναθεώρηση της αλλοδαπής αποφάσεως.»

Η οδηγία 89/104/ΕΟΚ

8 Η πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τη Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, της 2ας Μαΐου 1992 (ΕΕ 1994, L 1, σ. 3, στο εξής: οδηγία 89/104), καταργήθηκε από την οδηγία 2008/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (κωδικοποιημένη έκδοση) (ΕΕ L 299, σ. 25). Παρά ταύτα, λαμβανομένης υπόψη της ημερομηνίας των πραγματικών περιστατικών, η οδηγία 89/104 εξακολουθεί να έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης.

9 Το άρθρο 5 της οδηγίας αυτής όριζε:

«1. Το καταχωρισμένο σήμα παρέχει στον δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα. Ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του:

α) σημείο ταυτόσημο με το σήμα για προϊόντα ή υπηρεσίες ταυτόσημες με εκείνες για τις οποίες το σήμα έχει καταχωριστεί,

[...]

3. Μπορεί, ιδίως, να απαγορεύεται, αν πληρούνται οι όροι των παραγράφων 1 και 2:

α) η επίθεση του σημείου επί των προϊόντων ή της συσκευασίας τους·

β) η προσφορά των προϊόντων ή η εμπορία ή η κατοχή τους προς εμπορία ή η προσφορά ή παροχή υπηρεσιών υπό το σημείο·

γ) η εισαγωγή ή η εξαγωγή των προϊόντων υπό το σημείο·

[...]».

10 Το άρθρο 7 της οδηγίας 89/104, το οποίο επιγραφόταν «Όρια του δικαιώματος που παρέχει το σήμα», όριζε στην παράγραφο του 1:

«Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στο δικαιούχο να απαγορεύει τη χρήση του σήματος για προϊόντα τα οποία έχουν διατεθεί στην αγορά ενός από τα συμβαλλόμενα μέρη [του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου] υπό το σήμα αυτό από τον ίδιο τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.»

Η οδηγία 2004/48

11 Στην αιτιολογική σκέψη 10 της οδηγίας 2004/48 εκτίθεται ότι ο στόχος της είναι η προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών «προκειμένου να διασφαλιστεί υψηλό, ισοδύναμο και ομοιογενές επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας στην εσωτερική αγορά».

12 Στην αιτιολογική σκέψη 22 της ίδιας οδηγίας διευκρινίζεται ότι, μεταξύ των μέτρων που πρέπει να προβλέπονται από τα κράτη μέλη, «[ε]ίναι επίσης απαραίτητο να προβλεφθούν προσωρινά μέτρα για την άμεση παύση της προσβολής πριν από την έκδοση αποφάσεως επί της ουσίας [...] και αφού παρασχεθούν οι αναγκαίες εγγυήσεις για την κάλυψη των εξόδων και της ζημίας του εναγομένου από αδικαιολόγητη αίτηση».

- 13 Κατά το άρθρο της 1, η οδηγία 2004/48 αφορά «τα μέτρα, τις διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης που είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας», διευκρινιζόμενου ότι, κατά την ίδια διάταξη, στον όρο «δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας» περιλαμβάνονται τα «δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας».
- 14 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής αναφέρει ότι τα μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέσα αποκαταστάσεως που αυτή προβλέπει έχουν εφαρμογή «σε οποιαδήποτε προσβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας όπως προβλέπεται από την κοινοτική νομοθεσία και/ή την εθνική νομοθεσία του οικείου κράτους μέλους».
- 15 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας, τα μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέσα αποκαταστάσεως τα οποία απαιτούνται για τη διασφάλιση της επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και τα οποία τα κράτη μέλη οφείλουν να προβλέπουν πρέπει να είναι «αποτελεσματικά, αναλογικά και αποτρεπτικά και να εφαρμόζονται κατά τρόπον ώστε να αποτρέπεται η δημιουργία εμποδίων στο νόμιμο εμπόριο και να προβλέπονται εγγυήσεις κατά της κατάχρησής τους».
- 16 Προς τούτο, το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/48 επιβάλλει στα κράτη μέλη να μεριμνούν ώστε οι αρμόδιες δικαστικές αρχές να μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, «να διατάσσουν την άμεση και αποτελεσματική λήψη προσωρινών μέτρων για την προστασία των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων που αφορούν την εικαζόμενη προσβολή». Η ίδια διάταξη διευκρινίζει ότι τα μέτρα αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν «την πραγματική κατάσχεση των παράνομων εμπορευμάτων». Κατά το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής, τα κράτη μέλη οφείλουν να μεριμνούν ώστε οι δικαστικές αρχές να μπορούν, κατόπιν αιτήσεως του ενάγοντος, «να διατάσσουν την κατάσχεση ή την απόδοση των εμπορευμάτων για τα οποία υπάρχουν υπόνοιες ότι προσβάλλουν δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας». Τα άρθρα 7, παράγραφος 4, και 9, παράγραφος 7, της εν λόγω οδηγίας ορίζουν ότι, «αν διαπιστωθεί εκ των υστέρων ότι δεν υπήρξε προσβολή ή απειλή προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας», οι δικαστικές αρχές έχουν την εξουσία «να διατάξουν τον αιτούντα, αιτήσεως του καθού, να καταβάλει στον καθού προσηκούμενη αποζημίωση για κάθε ζημία που υπέστη εξαιτίας των εν λόγω μέτρων».
- 17 Όσον αφορά τα δικαστικά έξοδα, το άρθρο 14 της ίδιας οδηγίας ορίζει:
- «Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα εύλογα και αναλογικά δικαστικά έξοδα και οι λοιπές δαπάνες στις οποίες υπεβλήθη ο νικήσας διάδικος να βαρύνουν κατά κανόνα τον ηττηθέντα διάδικο, εκτός αν λόγος επιεικειάς επιβάλλουν άλλως.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 18 Η Diageo Brands, η οποία εδρεύει στο Άμστερνταμ (Κάτω Χώρες), είναι δικαιούχος του σήματος «Johnny Walker». Θέτει ούισκι του σήματος αυτού στο εμπόριο στη Βουλγαρία μέσω αποκλειστικού τοπικού εισαγωγέα.
- 19 Η Simiramida, η οποία εδρεύει στη Βάρνα (Βουλγαρία), εμπορεύεται οινοπνευματώδη ποτά.
- 20 Στις 31 Δεκεμβρίου 2007, εμπορευματοκιβώτιο με 12 096 φιάλες ούισκι του σήματος «Johnny Walker», προοριζόμενο για τη Simiramida, έφθασε από τη Γεωργία στο λιμάνι της Βάρνας.
- 21 Θεωρώντας ότι η εισαγωγή στη Βουλγαρία αυτής της παρτίδας φιαλών χωρίς άδειά της συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων επί του σήματός της, η Diageo Brands ζήτησε και έλαβε από το Sofijski gradski sad (Πρωτοδικείο Σόφιας, Βουλγαρία), με διάταξη της 12ης Μαρτίου 2008, άδεια να επιβάλει κατάσχεση στην παρτίδα αυτή.

- 22 Κατόπιν εφέσεως της Simiramida, το Sofiyski apelativen sad (Εφετείο Σόφιας) εξαφάνισε στις 9 Μαΐου 2008 τη διάταξη αυτή.
- 23 Με αποφάσεις της 30ής Δεκεμβρίου 2008 και 24ης Μαρτίου 2009, το Varhoven kasatsionen sad (Ανώτατο Ακυρωτικό) απέρριψε, για τυπικούς λόγους, την αίτηση αναιρέσεως που είχε καταθέσει η Diageo Brands.
- 24 Η γενομένη κατόπιν αιτήσεως της Diageo Brands κατάσχεση της παρτίδας φιαλών ούισκι ήρθη στις 9 Απριλίου 2009.
- 25 Στην επί της ουσίας δίκη που η Diageo Brands κίνησε κατά της Simiramida λόγω προσβολής των δικαιωμάτων επί του σήματός της, το Sofiyski gradski sad, με απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 2010, απέρριψε την αγωγή της Diageo Brands. Έκρινε ότι από ερμηνευτική απόφαση του Varhoven kasatsionen sad της 15ης Ιουνίου 2009 προκύπτει ότι η εισαγωγή στη Βουλγαρία προϊόντων τεθέντων σε κυκλοφορία εκτός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) με τη συγκατάθεση του δικαιούχου του συγκεκριμένου σήματος δεν συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα αυτό. Το Sofiyski gradski sad εκτίμησε ότι, βάσει του βουλγαρικού δικονομικού δικαίου, δεσμεύεται από την ερμηνευτική αυτή απόφαση.
- 26 Η Diageo Brands δεν άσκησε ένδικο μέσο κατά της αποφάσεως του Sofiyski gradski sad της 11ης Ιανουαρίου 2010, η οποία απέκτησε ισχύ δεδικασμένου.
- 27 Στη διαφορά της κύριας δίκης, η Simiramida ζητεί από τα ολλανδικά δικαστήρια να υποχρεώσουν την Diageo Brands να της καταβάλει, για την αποκατάσταση της ζημίας που θεωρεί ότι υπέστη λόγω της κατασχέσεως που επιβλήθηκε κατόπιν αιτήσεως της τελευταίας εταιρίας, ποσό που εκτιμά άνω των 10 εκατομμυρίων ευρώ. Η Simiramida στηρίζει την αγωγή της στην απόφαση που εκδόθηκε στις 11 Ιανουαρίου 2010 από το Sofiyski gradski sad, κατά το μέτρο που σε αυτή διαπιστώθηκε ο παράνομος χαρακτήρας της εν λόγω κατασχέσεως. Αμυνόμενη, η Diageo Brands διατείνεται ότι η απόφαση αυτή δεν δύναται να αναγνωριστεί στις Κάτω Χώρες, επειδή προδήλως αντίκειται στην ολλανδική δημόσια τάξη κατά την έννοια του άρθρου 34, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001. Το Sofiyski gradski sad στην απόφαση εκείνη εφάρμοσε με προδήλως εσφαλμένο τρόπο το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στηριζόμενο στην ερμηνευτική απόφαση του Varhoven kasatsionen sad της 15ης Ιουνίου 2009, η οποία περιέχει σφάλμα επί της ουσίας και, επιπλέον, εκδόθηκε κατά παράβαση της υποχρέωσης του τελευταίου δικαστηρίου να θέσει προδικαστικό ερώτημα βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
- 28 Με απόφαση της 2ας Μαρτίου 2011, το Rechtbank te Amsterdam (Πρωτοδικείο του Άμστερνταμ) δέχθηκε τα επιχειρήματα της Diageo Brands και απέρριψε την αγωγή της Simiramida.
- 29 Κατόπιν εφέσεως της Simiramida, το Gerechtshof te Amsterdam (Εφετείο του Άμστερνταμ), με απόφαση της 5ης Ιουνίου 2012, μεταρρύθμισε την απόφαση του Rechtbank te Amsterdam και έκρινε ότι η απόφαση του Sofiyski gradski sad της 11ης Ιανουαρίου 2010 πρέπει να αναγνωριστεί στις Κάτω Χώρες, χωρίς όμως να αποφανθεί επί της αγωγής αποζημιώσεως.
- 30 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Hoge Raad der Nederlanden (Ανώτατο Ακυρωτικό), ενώπιον του οποίου η Diageo Brands κατέθεσε αίτηση αναιρέσεως της αποφάσεως του Gerechtshof te Amsterdam, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να θέσει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Πρέπει το άρθρο 34, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001 να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο περιλαμβανόμενος σε αυτό λόγος μη αναγνωρίσεως αφορά επίσης την περίπτωση κατά την οποία η απόφαση του δικαστηρίου του κράτους μέλους προελεύσεως αντίκειται προφανώς στο δίκαιο της Ένωσης και τούτο έγινε αντιληπτό από το δικαστήριο αυτό;

- 2α) Πρέπει το άρθρο 34, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001 να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η επιτυχής επίκληση του περιλαμβανόμενου σε αυτό λόγου μη αναγνώρισεως εμποδίζεται από το γεγονός ότι ο διάδικος που επικαλείται τον λόγο αυτόν δεν άσκησε στο κράτος μέλος προελεύσεως της αποφάσεως τα εκεί διαθέσιμα ένδικα μέσα;
- 2β) Σε περίπτωση που το ερώτημα 2α χρήζει καταφατικής απαντήσεως, μήπως αρμόζει διαφορετική απάντηση αν η άσκηση ενδίκων μέσων στο κράτος μέλος προελεύσεως της αποφάσεως δεν είχε νόημα, επειδή πρέπει να γίνει δεκτό ότι τούτο δεν θα είχε οδηγήσει σε διαφορετική απόφαση;
- 3) Πρέπει το άρθρο 14 της οδηγίας 2004/48 να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η διάταξη αυτή αφορά επίσης τα έξοδα στα οποία οι διάδικοι υποβλήθηκαν στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως σε κράτος μέλος, αν η αγωγή και η άμυνα αφορούν την προβαλλόμενη ευθύνη του εναγομένου λόγω των κατασχέσεων και των ανακοινώσεων στις οποίες αυτός προέβη για την επιβολή δικαιωμάτων του επί σήματος σε άλλο κράτος μέλος, και συναφώς τίθεται ζήτημα αναγνώρισεως στο πρώτο κράτος μέλος αποφάσεως του δικαστηρίου του δεύτερου κράτους μέλους;»

Επί του αιτήματος επαναλήψεως του προφορικού σταδίου της διαδικασίας

- 31 Μετά τη λήξη της προφορικής διαδικασίας στις 3 Μαρτίου 2015 κατόπιν της αναπτύξεως των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα, η Diageo Brands ζήτησε την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, με έγγραφο της 6ης Μαρτίου 2015 το οποίο κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 20 Μαρτίου 2015.
- 32 Προς στήριξη της αιτήσεως αυτής, η Diageo Brands διατείνεται πρώτον ότι, στα σημεία 27 επ. των προτάσεων του, ο γενικός εισαγγελέας έθεσε υπό αμφισβήτηση την ακρίβεια των κρίσεων του Hoge Raad der Nederlanden που είναι οι προκείμενες στο σκεπτικό της αποφάσεως περί παραπομπής, δηλαδή, αφενός, το ότι από την ερμηνευτική απόφαση του Varhoven kasatsionen sad της 15ης Ιουνίου 2009, η οποία επιβεβαιώθηκε με μια δεύτερη απόφαση της 26ης Απριλίου 2012, καθώς και από την απόφαση του Sofiyski gradski sad προκύπτει πρόδηλη και συνειδητή παραβίαση θεμελιώδους αρχής του δικαίου της Ένωσης και, αφετέρου, το ότι η άσκηση ενδίκου μέσου ενώπιον του Varhoven kasatsionen sad δεν είχε νόημα για την Diageo Brands. Κατά την τελευταία, στην περίπτωση που το Δικαστήριο εκτιμήσει ότι η ορθότητα των προκείμενων αυτών εξακολουθεί να μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο συζητήσεως μεταξύ των διαδίκων, το Δικαστήριο πρέπει να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις της θεμελιώδους αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως που κατοχυρώνεται στο άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, καθώς και στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 33 Δεύτερον, η Diageo Brands διατείνεται ότι δεν είχε τη δυνατότητα να υποβάλει παρατηρήσεις σχετικά με ορισμένα έγγραφα που κατατέθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.
- 34 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, βάσει του άρθρου 83 του Κανονισμού Διαδικασίας, το Δικαστήριο δύναται οποτεδήποτε, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, να διατάξει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, ιδίως αν κρίνει ότι δεν έχει διαφωτιστεί επαρκώς ή όταν διάδικος, μετά τη λήξη της διαδικασίας αυτής, επικαλέστηκε νέο πραγματικό περιστατικό δυνάμενο να ασκήσει αποφασιστική επιρροή στην απόφαση του Δικαστηρίου, ή ακόμη όταν, για την απόφασή του, το Δικαστήριο χρειάζεται να στηριχθεί σε επιχείρημα επί του οποίου δεν διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των διαδίκων ή των ενδιαφερομένων κατά το άρθρο 23 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ. απόφαση Επιτροπή κατά Parker Hannifin Manufacturing και Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, σκέψη 27 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 35 Εν προκειμένω, το Δικαστήριο, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, εκτιμά ότι έχει διαφωτιστεί επαρκώς προκειμένου να αποφανθεί και ότι η απόφασή του στην παρούσα υπόθεση δεν χρειάζεται να στηριχθεί σε επιχειρήματα επί των οποίων δεν διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των διαδίκων. Πράγματι, οι προκείμενες στη συλλογιστική του αιτούντος δικαστηρίου στις οποίες παραπέμπει η Diageo Brands έτυχαν επικλήσεως και αποτέλεσαν το αντικείμενο κατ' αντιμωλία συζητήσεως κατά την προφορική διαδικασία.
- 36 Όσο για τα έγγραφα που η Επιτροπή προσκόμισε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, διαπιστώνεται ότι τα έγγραφα αυτά δεν πρωτοκολλήθηκαν και ότι δεν αποτελούν μέρος της δικογραφίας.
- 37 Επιπλέον, υπενθυμίζεται ότι, βάσει του άρθρου 252, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ο ρόλος του γενικού εισαγγελέα είναι να διατυπώνει δημοσία, με πλήρη αμεροληψία και ανεξαρτησία, αιτιολογημένες προτάσεις επί των υποθέσεων που, σύμφωνα με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου, απαιτούν την παρέμβασή του. Πάντως, το Δικαστήριο δεν δεσμεύεται ούτε από τα συμπεράσματα του γενικού εισαγγελέα ούτε από το σκεπτικό που οδήγησε στα συμπεράσματα αυτά (βλ. απόφαση Επιτροπή κατά Parker Hannifin Manufacturing και Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, σκέψη 29 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 38 Κατά συνέπεια, η αίτηση επαναλήψεως της προφορικής διαδικασίας πρέπει να απορριφθεί.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου και του δεύτερου ερωτήματος

- 39 Με τα ερωτήματα αυτά, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί στην ουσία να διευκρινιστεί αν το γεγονός ότι απόφαση δικαστηρίου κράτους μέλους προδήλως αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης και εκδόθηκε κατά παραβίαση δικονομικών εγγυήσεων συνιστά λόγο μη αναγνώρισεως βάσει του άρθρου 34, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί επίσης να διευκρινιστεί αν, στο πλαίσιο αυτό, ο δικαστής του κράτους μέλους αναγνώρισεως οφείλει να λάβει υπόψη το γεγονός ότι το πρόσωπο που εναντιώνεται στην αναγνώριση αυτή δεν άσκησε τα ένδικα μέσα που προβλέπει η νομοθεσία του κράτους προελεύσεως.

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 40 Κατ' αρχάς, υπενθυμίζεται ότι η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών, η οποία, στο δίκαιο της Ένωσης, έχει θεμελιώδη σημασία, επιβάλλει, ιδίως όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, σε κάθε ένα από τα κράτη αυτά να θεωρεί, εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις, ότι όλα τα άλλα κράτη μέλη σέβονται το δίκαιο της Ένωσης και, όλως ιδιαιτέρως, τα θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζει το δίκαιο αυτό (βλ., στο ίδιο πνεύμα, γνωμοδότηση 2/13, EU:C:2014:2454, σκέψη 191 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 16 του κανονισμού 44/2001, το προβλεπόμενο από αυτόν καθεστώς αναγνώρισεως και εκτελέσεως στηρίζεται ακριβώς στην αμοιβαία εμπιστοσύνη όσον αφορά την απονομή δικαιοσύνης εντός της Ένωσης. Η εμπιστοσύνη αυτή απαιτεί, μεταξύ άλλων, οι δικαστικές αποφάσεις που εκδίδονται σε ένα κράτος μέλος να αναγνωρίζονται αυτοδικαίως σε άλλο κράτος μέλος (βλ. απόφαση flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, σκέψη 45).
- 41 Στο σύστημα αυτό, το άρθρο 34 του κανονισμού 44/2001, το οποίο παραθέτει τους λόγους μη αναγνώρισεως αποφάσεως, πρέπει να ερμηνεύεται στενά επειδή συνιστά εμπόδιο για την επίτευξη ενός από τους βασικούς σκοπούς του εν λόγω κανονισμού. Όσον αφορά ειδικότερα τη ρήτρα δημοσίας τάξεως, η οποία διατυπώνεται στο άρθρο 34, σημείο 1, του κανονισμού αυτού, η ρήτρα αυτή πρέπει να εφαρμόζεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις (βλ. απόφαση Αποστολίδης, C-420/07, EU:C:2009:271, σκέψη 55 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 42 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, μολοντί τα κράτη μέλη, κατ' αρχήν, μένουν ελεύθερα να καθορίζουν, βάσει της επιφυλάξεως του άρθρου 34, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001, σύμφωνα με τις εθνικές τους αντιλήψεις, τις επιταγές της δικής τους δημοσίας τάξεως, παρά ταύτα τα όρια της έννοιας αυτής αποτελούν ζήτημα ερμηνείας του εν λόγω κανονισμού. Κατά συνέπεια, καίτοι δεν απόκειται στο Δικαστήριο να ορίσει το περιεχόμενο της δημοσίας τάξεως κράτους μέλους, παρά ταύτα οφείλει να ελέγχει τα όρια εντός των οποίων ο δικαστής κράτους μέλους δύναται να ανατρέξει στην έννοια αυτή προκειμένου να μην αναγνωρίσει απόφαση προερχόμενη από άλλο κράτος μέλος (βλ. απόφαση *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, σκέψη 47 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 43 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το άρθρο 36 του κανονισμού 44/2001, αποκλείοντας την επί της ουσίας αναθεώρηση της αποφάσεως που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος, απαγορεύει στον δικαστή του κράτους αναγνώρισεως να αρνηθεί την αναγνώριση της αποφάσεως αυτής απλώς και μόνο για τον λόγο ότι υπάρχει απόκλιση μεταξύ του κανόνα δικαίου που εφαρμόστηκε από τον δικαστή του κράτους προελεύσεως και εκείνου τον οποίο ο δικαστής του κράτους αναγνώρισεως θα είχε εφαρμόσει αν είχε επιληφθεί της διαφοράς. Ομοίως, ο δικαστής του κράτους αναγνώρισεως δεν δύναται να ελέγξει την ορθότητα των νομικών ή πραγματικών εκτιμήσεων στις οποίες προέβη ο δικαστής του κράτους προελεύσεως (βλ. απόφαση *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, σκέψη 48 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 44 Εφαρμογή της ρήτρας δημοσίας τάξεως, η οποία διατυπώνεται στο άρθρο 34, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001, είναι νοητή μόνο στην περίπτωση που η αναγνώριση της αποφάσεως που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος θα προσέκρουε με απαράδεκτο τρόπο στην έννομη τάξη του κράτους αναγνώρισεως, επειδή θα παραβίαζε θεμελιώδη αρχή. Για να τηρηθεί η απαγόρευση της επί της ουσίας αναθεωρήσεως της αποφάσεως που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος, η παραβίαση θα πρέπει να συνίσταται σε πρόδηλη παράβαση κανόνα δικαίου ο οποίος θεωρείται ουσιώδης στην έννομη τάξη του κράτους αναγνώρισεως ή σε πρόδηλη προσβολή δικαιώματος το οποίο αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες σε αυτή την έννομη τάξη (βλ. απόφαση *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, σκέψη 49 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 45 Ακριβώς υπό το πρίσμα των κρίσεων αυτών πρέπει να εξεταστεί αν τα στοιχεία που ανέφερε το αιτούν δικαστήριο δύναται να αποδείξουν ότι η αναγνώριση της αποφάσεως του *Sofiyski gradski sad* της 11ης Ιανουαρίου 2010 θα συνιστούσε πρόδηλη παραβίαση της ολλανδικής δημοσίας τάξεως κατά την έννοια του άρθρου 34, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001.
- 46 Τα στοιχεία αυτά αφορούν την παράβαση, στην απόφαση εκείνη, ενός κανόνα ουσιαστικού δικαίου καθώς και την παραβίαση, στο πλαίσιο της δίκης που κατέληξε στην εν λόγω απόφαση, δικονομικών εγγυήσεων.
- Επί της παραβάσεως του κανόνα ουσιαστικού δικαίου ο οποίος περιλαμβάνεται στο άρθρο 5 της οδηγίας 89/104
- 47 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, η προκειμένη στη συλλογιστική του αιτούντος δικαστηρίου είναι ότι, κρίνοντας, στην απόφασή του της 11ης Ιανουαρίου 2010, ότι η εισαγωγή στη Βουλγαρία προϊόντων που τέθηκαν σε κυκλοφορία εκτός του ΕΟΧ με τη συγκατάθεση του δικαιούχου του συγκεκριμένου σήματος δεν συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων που παρέχονται από το σήμα αυτό, το *Sofiyski gradski sad* εφάρμοσε κατά προδήλως εσφαλμένο τρόπο το άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 89/104.
- 48 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ευθύς εξαρχής ότι το γεγονός ότι το πρόδηλο σφάλμα που φέρεται ότι διαπράχθηκε από τον δικαστή του κράτους προελεύσεως αφορά, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, κανόνα του δικαίου της Ένωσης, και όχι κανόνα του εσωτερικού δικαίου, δεν μεταβάλλει τις προϋποθέσεις εφαρμογής της ρήτρας δημοσίας τάξεως κατά την έννοια του άρθρου 34, σημείο 1, του

κανονισμού 44/2001. Πράγματι, ο εθνικός δικαστής οφείλει να διασφαλίζει με την ίδια αποτελεσματικότητα την προστασία των δικαιωμάτων που παρέχει η εθνική έννομη τάξη και των δικαιωμάτων που παρέχει η έννομη τάξη της Ένωσης (βλ., στο ίδιο πνεύμα, απόφαση Renault, C-38/98, EU:C:2000:225, σκέψη 32).

- 49 Στη συνέχεια, υπενθυμίζεται ότι ο δικαστής του κράτους αναγνώρισεως δεν δύναται, επειδή διαφορετικά θα διακυβευόταν ο σκοπός του κανονισμού 44/2001, να αρνηθεί την αναγνώριση αποφάσεως προερχόμενης από άλλο κράτος μέλος απλώς και μόνο για τον λόγο ότι εκτιμά ότι με την απόφαση εκείνη εφαρμόστηκε εσφαλμένως το εθνικό δίκαιο ή το δίκαιο της Ένωσης. Αντιθέτως, πρέπει να θεωρείται ότι, σε τέτοιες περιπτώσεις, το σύστημα ενδίκων μέσων που υπάρχει σε κάθε κράτος μέλος, συμπληρούμενο με τον κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ μηχανισμό προδικαστικής παραπομπής, παρέχει επαρκή εγγύηση στα υποκείμενα δικαίωτα (βλ., στο ίδιο πνεύμα, απόφαση Αποστολίδης, C-420/07, EU:C:2009:271, σκέψη 60 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 50 Έτσι, η ρήτρα δημοσίας τάξεως δύναται να χρησιμοποιηθεί μόνο στο μέτρο που το εν λόγω νομικό σφάλμα έχει ως συνέπεια ότι η αναγνώριση της συγκεκριμένης αποφάσεως στο κράτος αναγνώρισεως θα συνιστούσε πρόδηλη παράβαση κανόνα δικαίου ο οποίος είναι ουσιώδης στην έννομη τάξη της Ένωσης και επομένως στην έννομη τάξη του εν λόγω κράτους μέλους.
- 51 Πάντως, όπως ο γενικός εισαγγελέας παρατήρησε στο σημείο 52 των προτάσεών του, η επίμαχη στην κύρια δίκη διάταξη ουσιαστικού δικαίου, δηλαδή το άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 89/104, περιλαμβάνεται σε οδηγία ελάχιστης εναρμονίσεως έχουσα ως σκοπό τη μερική προσέγγιση των ανομοιογενών νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων. Μολονότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων που το άρθρο 5 της οδηγίας αυτής παρέχει στον δικαιούχο σήματος, καθώς και η ορθή εφαρμογή των κατά το άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας κανόνων περί αναλώσεως των δικαιωμάτων αυτών έχουν άμεσες συνέπειες για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, παρά ταύτα δεν δύναται να συναχθεί εντεύθεν ότι ένα σφάλμα κατά την εφαρμογή των διατάξεων αυτών προσκρούει με απαράδεκτο τρόπο στην έννομη τάξη της Ένωσης επειδή παραβιάζει θεμελιώδη αρχή της.
- 52 Αντιθέτως, πρέπει να θεωρηθεί ότι απλώς και μόνο το γεγονός ότι η απόφαση που εκδόθηκε στις 11 Ιανουαρίου 2010 από το Sofijski gradski sad περιέχει, κατά τον δικαστή του κράτους αναγνώρισεως, σφάλμα ως προς την εφαρμογή στις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης των διατάξεων που διέπουν τα δικαιώματα του κατόχου ενός σήματος, όπως αυτές περιέχονται στην οδηγία 89/104, δεν δύναται να δικαιολογήσει τη μη αναγνώριση της αποφάσεως αυτής στο κράτος αναγνώρισεως, όταν το σφάλμα αυτό δεν συνιστά παράβαση κανόνα δικαίου ο οποίος είναι ουσιώδης στην έννομη τάξη της Ένωσης και επομένως στην έννομη τάξη του κράτους αναγνώρισεως.

Επί της παραβιάσεως δικονομικών εγγυήσεων

- 53 Στην παρούσα υπόθεση, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι το σφάλμα που, κατ' αυτό, διαπράχθηκε από το Sofijski gradski sad ανάγεται στην ερμηνευτική απόφαση που εκδόθηκε στις 15 Ιουνίου 2009 από το Varhoven kasatsionen sad, με την οποία το τελευταίο αυτό δικαστήριο έδωσε ερμηνεία προδήλως εσφαλμένη, αλλά δεσμευτική για τα κατώτερα δικαστήρια, του άρθρου 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 89/104. Το αιτούν δικαστήριο προσθέτει ότι, κατά πάσα πιθανότητα, το Varhoven kasatsionen sad δεν μπορούσε να αγνοεί τον προδήλως εσφαλμένο χαρακτήρα της ερμηνείας αυτής, επειδή διάφορα μέλη του δικαστηρίου αυτού, μέσω γνωμών μειοψηφίας, εξέφρασαν τη διαφωνία τους ως προς την εν λόγω ερμηνεία.
- 54 Εν προκειμένω, πρέπει να παρατηρηθεί ότι απλώς και μόνο το γεγονός ότι, σύμφωνα με τους δικονομικούς κανόνες εν ισχύι στη Βουλγαρία, διάφορα μέλη του Varhoven kasatsionen sad διατύπωσαν, στην επίμαχη ερμηνευτική απόφαση, γνώμη διαφορετική από τη γνώμη της πλειοψηφίας

δεν δύναται να θεωρηθεί απόδειξη εσκεμμένης βουλήσεως της πλειοψηφίας αυτής να παραβιάσει το δίκαιο της Ένωσης, αλλά πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτυπώνει τη συζήτηση στην οποία θεμιτά οδήγησε η εξέταση ενός περίπλοκου νομικού ζητήματος.

- 55 Επιπλέον, επισημαίνεται ότι, με τις γραπτές παρατηρήσεις που υπέβαλε στο Δικαστήριο, η Επιτροπή ανέφερε ότι, στο πλαίσιο διαδικασίας που κίνησε κατά της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας για τη διαπίστωση παραβάσεως κράτους μέλους, εξέτασε αν συνάδουν με το δίκαιο της Ένωσης οι ερμηνευτικές αποφάσεις που το Varhoven kasatsionen sad εξέδωσε στις 15 Ιουνίου 2009 και 26 Απριλίου 2012. Η Επιτροπή προσέθεσε ότι, κατά το πέρας της εξετάσεως αυτής, συνήγαγε ότι οι δύο αυτές αποφάσεις συνάδουν με το δίκαιο της Ένωσης και περάτωσε την εν λόγω διαδικασία.
- 56 Οι ως άνω αποκλίσεις περί την εκτίμηση, σχετικά με τις οποίες δεν είναι έργο του Δικαστηρίου να αποφανθεί στην παρούσα υπόθεση, δείχνουν τουλάχιστον ότι δεν δύναται να προσαφθεί στο Varhoven kasatsionen sad ότι προδήλως παρέβη, και επέβαλε στα κατώτερα δικαστήρια να παραβούν προδήλως, διάταξη του δικαίου της Ένωσης.
- 57 Όπως αναφέρει το αιτούν δικαστήριο, η Diageo Brands διατείνεται ακόμη ότι τα βουλγαρικά δικαστήρια παραβίασαν την αρχή της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, αρχή η οποία, κατ' αυτήν, συνεπάγεται υποχρέωση χρησιμοποίησεως του μηχανισμού προδικαστικής παραπομπής και αποτελεί ειδική έκφανση της κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ αρχής της καλόπιστης συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών.
- 58 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ευθύς εξαρχής ότι το Sofiyski gradski sad, το οποίο εξέδωσε την απόφαση της οποίας ζητείται η αναγνώριση, είναι πρωτοβάθμιο δικαστήριο, του οποίου οι αποφάσεις δύναται να αποτελέσουν το αντικείμενο ενδίκου μέσου του εσωτερικού δικαίου. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με το άρθρο 267, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, το δικαστήριο αυτό έχει τη δυνατότητα, αλλά δεν οφείλει, να ζητήσει από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί προδικαστικού ερωτήματος.
- 59 Στη συνέχεια, υπενθυμίζεται ότι το σύστημα του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, προκειμένου να διασφαλίσει την ενότητα της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης στα κράτη μέλη, προβλέπει ευθεία συνεργασία μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, μέσω διαδικασίας στην οποία οι διάδικοι δεν αναλαμβάνουν καμία πρωτοβουλία. Πράγματι, η προδικαστική παραπομπή στηρίζεται σε διάλογο μεταξύ δικαστών, του οποίου η έναρξη εξαρτάται εξ ολοκλήρου από την εκτίμηση του εθνικού δικαστηρίου ως προς τη λυσιτέλεια και την αναγκαιότητα της εν λόγω παραπομπής (απόφαση Kelly, C-104/10, EU:C:2011:506, σκέψεις 62 και 63 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 60 Επομένως, ακόμη και αν υποθεθεί ότι το ζήτημα ερμηνείας του άρθρου 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 89/104 τέθηκε ενώπιον του Sofiyski gradski sad, το δικαστήριο αυτό δεν όφειλε να θέσει στο Δικαστήριο ερώτημα επ' αυτού.
- 61 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, κατά τα πληροφοριακά στοιχεία που παρασχέθηκαν στο Δικαστήριο, η απόφαση του Sofiyski gradski sad της 11ης Ιανουαρίου 2010 μπορούσε να γίνει το αντικείμενο εφέσεως, την οποία εν ανάγκη μπορούσε να ακολουθήσει αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Varhoven kasatsionen sad.
- 62 Πάντως, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η Diageo Brands δεν άσκησε κατά της εν λόγω αποφάσεως τα ένδικα μέσα που παρείχε σε αυτήν το εθνικό δίκαιο. Η Diageo Brands δικαιολογεί τη μη άσκηση, από μέρους της, ενδίκων μέσων λόγω του ότι τούτο δεν θα είχε νόημα επειδή δεν θα μπορούσε να οδηγήσει σε διαφορετική απόφαση των ανωτέρων δικαστηρίων, επιχείρημα που το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι δεν είναι αβάσιμο.
- 63 Στο σημείο αυτό, επισημαίνεται ότι, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 40 της παρούσας αποφάσεως, το κατά τον κανονισμό 44/2001 καθεστώς αναγνώρισεως και εκτελέσεως στηρίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη όσον αφορά την απονομή δικαιοσύνης εντός της Ένωσης. Η αμοιβαία αυτή εμπιστοσύνη

που τα κράτη μέλη έχουν όσον αφορά τα νομικά τους συστήματα και τα δικαιοδοτικά τους όργανα είναι εκείνη που καθιστά δυνατό να θεωρηθεί ότι, σε περίπτωση εσφαλμένης εφαρμογής του εθνικού δικαίου ή του δικαίου της Ένωσης, το σύστημα ενδίκων μέσων που προβλέπεται σε κάθε κράτος μέλος, συμπληρούμενο με τον κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ μηχανισμό προδικαστικής παραπομπής, παρέχει επαρκή εγγύηση στα υποκείμενα δικαίου (βλ. σκέψη 49 της παρούσας αποφάσεως).

- 64 Επομένως, ο κανονισμός 44/2001 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι στηρίζεται στη βασική αντίληψη ότι τα υποκείμενα δικαίου οφείλουν, κατ' αρχήν, να χρησιμοποιούν όλα τα ένδικα μέσα που παρέχονται από το δίκαιο του κράτους μέλους προελεύσεως. Όπως ο γενικός εισαγγελέας παρατήρησε στο σημείο 64 των προτάσεών του, εκτός από ιδιαίτερες περιστάσεις που καθιστούν υπερβολικά δυσχερή ή αδύνατη την άσκηση των ενδίκων μέσων στο κράτος μέλος προελεύσεως, τα υποκείμενα δικαίου πρέπει να ασκούν σε αυτό το κράτος μέλος όλα τα διαθέσιμα ένδικα μέσα προκειμένου να αποτρέψουν μια προσβολή της δημοσίας τάξεως. Ο κανόνας αυτός δικαιολογείται ακόμη περισσότερο όταν η προβαλλόμενη παραβίαση της δημοσίας τάξεως απορρέει, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, από φερόμενη παραβίαση του δικαίου της Ένωσης.
- 65 Όσον αφορά τις περιστάσεις που η Diageo Brands επικαλέστηκε στην υπόθεση της κύριας δίκης για να δικαιολογήσει το ότι δεν άσκησε τα ένδικα μέσα που της παρέχονταν, επισημαίνεται, πρώτον, ότι από τη δικογραφία προκύπτει ότι δεν δύναται να αποκλειστεί ότι, στην απόφασή του της 11ης Ιανουαρίου 2010, το Sofiyski gradski sad εφάρμοσε με εσφαλμένο τρόπο την ερμηνευτική απόφαση που εκδόθηκε από το Varhoven kasatsionen sad στις 15 Ιουνίου 2009. Πάντως, αν η Diageo Brands είχε ασκήσει έφεση κατά της αποφάσεως αυτής, το σφάλμα αυτό, αν υποθεθεί ότι διαπράχθηκε, θα είχε μπορέσει να διορθωθεί από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Ούτως ή άλλως, το τελευταίο θα είχε τη δυνατότητα, σε περίπτωση αμφιβολίας ως προς τη βασιμότητα της νομικής εκτιμήσεως του Varhoven kasatsionen sad, να θέσει στο Δικαστήριο ερώτημα ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης σχετικά με την εκτίμηση αυτή (βλ., στο ίδιο πνεύμα, απόφαση Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, σκέψη 27).
- 66 Δεύτερον, αν στη συνέχεια αίτηση αναιρέσεως κατετίθετο ενώπιον του Varhoven kasatsionen sad, το τελευταίο, ως εθνικό δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου κατά την έννοια του άρθρου 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, κατ' αρχήν θα όφειλε να απευθυνθεί στο Δικαστήριο σε περίπτωση αμφιβολίας ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 89/104 (βλ., στο ίδιο πνεύμα, απόφαση Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, σκέψη 35). Αδικαιολόγητη παράλειψη από μέρους του δικαστηρίου αυτού να τηρήσει την υποχρέωση αυτή θα είχε ως συνέπεια τη στοιχειοθέτηση ευθύνης της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας σύμφωνα με τους κανόνες που έχει διατυπώσει συναφώς η νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, σκέψεις 50 και 59).
- 67 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν προκύπτει ότι τα βουλγαρικά δικαστήρια προδήλως παραβίασαν την αρχή της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου ούτε ότι η Diageo Brands στερήθηκε της προστασίας την οποία εγγυάται το σύστημα ενδίκων μέσων που προβλέπεται σε αυτό το κράτος μέλος, όπως το σύστημα αυτό συμπληρώνεται με τον κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ μηχανισμό προδικαστικής παραπομπής.
- 68 Λαμβανομένων υπόψη όλων των ανωτέρω κρίσεων, στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 34, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το γεγονός ότι απόφαση που εκδόθηκε σε ένα κράτος μέλος αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης δεν δικαιολογεί τη μη αναγνώριση της αποφάσεως αυτής σε άλλο κράτος μέλος με το σκεπτικό ότι παραβιάζει τη δημόσια τάξη του τελευταίου κράτους, όταν το νομικό σφάλμα του οποίου γίνεται επίκληση δεν συνιστά πρόδηλη παράβαση κανόνα δικαίου ο οποίος θεωρείται ουσιώδης στην έννομη τάξη της Ένωσης και επομένως στην έννομη τάξη του κράτους μέλους αναγνωρίσεως ή πρόδηλη προσβολή δικαιώματος το οποίο αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες στις έννομες αυτές τάξεις. Τούτο δεν συμβαίνει όταν πρόκειται για σφάλμα το οποίο θίγει την εφαρμογή διατάξεως όπως το άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 89/104.

Όταν εξακριβώνει την ενδεχόμενη ύπαρξη πρόδηλης παραβίασεως της δημοσίας τάξεως του κράτους αναγνωρίσεως, ο δικαστής του κράτους αυτού οφείλει να λάβει υπόψη το γεγονός ότι, εκτός από ιδιαίτερες περιστάσεις που καθιστούν υπερβολικά δυσχερή ή αδύνατη την άσκηση ενδίκων μέσων στο κράτος μέλος προελεύσεως, τα υποκείμενα δικαίου πρέπει να ασκούν εντός αυτού του κράτους μέλους όλα τα διαθέσιμα ένδικα μέσα για να αποτρέπουν μια τέτοια παραβίαση.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 69 Με το ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζητεί στην ουσία να διευκρινιστεί αν το άρθρο 14 της οδηγίας 2004/48, κατά το οποίο ο ηττηθείς διάδικος φέρει κατά κανόνα τα δικαστικά έξοδα του νικήσαντος διαδίκου, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι έχει εφαρμογή επί των δικαστικών εξόδων στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως, ασκηθείσας σε κράτος μέλος, για την αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε από κατάσχεση επιβληθείσα εντός άλλου κράτους μέλους με σκοπό την πρόληψη προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, όταν στο πλαίσιο αυτής της αγωγής αποζημιώσεως τίθεται ζήτημα αναγνωρίσεως αποφάσεως εκδοθείσας σε αυτό το άλλο κράτος μέλος με την οποία διαπιστώνεται ο αδικαιολόγητος χαρακτήρας της εν λόγω κατασχέσεως.
- 70 Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει να καθοριστεί αν η κύρια δίκη εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/48.
- 71 Όπως αναφέρει η αιτιολογική της σκέψη 10, ο σκοπός της οδηγίας 2004/48 είναι η προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών όσον αφορά τα μέσα επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας προκειμένου να διασφαλιστεί υψηλό, ισοδύναμο και ομοιογενές επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας στην εσωτερική αγορά.
- 72 Προς τούτο, και σύμφωνα με το άρθρο της 1, η οδηγία 2004/48 αφορά όλα τα μέτρα, τις διαδικασίες και τα μέσα αποκαταστάσεως που είναι αναγκαία για την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής διευκρινίζει ότι αυτά τα μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέσα αποκαταστάσεως εφαρμόζονται για κάθε προσβολή των δικαιωμάτων αυτών η οποία προβλέπεται από τη νομοθεσία της Ένωσης και/ή την εθνική νομοθεσία του συγκεκριμένου κράτους μέλους.
- 73 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι διατάξεις της οδηγίας 2004/48 δεν έχουν σκοπό να διέπουν όλες τις πτυχές που συνδέονται με τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, αλλά μόνο αυτές που είναι συμφυείς, αφενός, με την τήρηση των δικαιωμάτων αυτών και, αφετέρου, με τις προσβολές των τελευταίων, επιβάλλοντας την ύπαρξη αποτελεσματικών μέσων έννομης προστασίας για την αποτροπή ή την παύση κάθε προσβολής υπάρχοντος δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας ή την αποκατάσταση των συνεπειών της προσβολής αυτής (βλ. απόφαση ACI Adam BV κ.λπ., C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 61 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 74 Από τα μέτρα, τις διαδικασίες και τα μέσα αποκαταστάσεως που προβλέπει η οδηγία 2004/48 προκύπτει ότι τα μέσα έννομης προστασίας που προορίζονται να διασφαλίσουν την προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας συμπληρώνονται με αγωγές αποζημιώσεως που συνδέονται στενά με αυτά. Έτσι, ενώ τα άρθρα 7, παράγραφος 1, και 9, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής προβλέπουν συντηρητικά και προσωρινά μέτρα που προορίζονται ειδικά για την αποτροπή κάθε επικείμενης προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, στα οποία περιλαμβάνεται μεταξύ άλλων η κατάσχεση εμπορευμάτων για τα οποία υπάρχει υπόνοια ότι προσβάλλουν ένα τέτοιο δικαίωμα, τα άρθρα 7, παράγραφος 4, και 9, παράγραφος 7, της εν λόγω οδηγίας προβλέπουν μέτρα παρέχοντα στον καθού τη δυνατότητα να ζητήσει αποζημίωση στην περίπτωση που αργότερα προκύψει ότι δεν υπήρξε προσβολή ή απειλή προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας. Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 22 της ίδιας οδηγίας, τα εν λόγω μέτρα αποζημιώσεως αποτελούν εγγυήσεις τις οποίες ο νομοθέτης θεώρησε αναγκαίες στον αντίποδα των ταχέων και αποτελεσματικών προσωρινών μέτρων των οποίων την ύπαρξη προέβλεψε.

- 75 Εν προκειμένω, η κύρια δίκη, η οποία έχει ως αντικείμενο την αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε από κατάσχεση που αρχικά διατάχθηκε από τις δικαστικές αρχές κράτους μέλους για την αποτροπή επικείμενης προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας και στη συνέχεια ακυρώθηκε από τις ίδιες αρχές με το σκεπτικό ότι δεν αποδείχθηκε η ύπαρξη προσβολής, αποτελεί επακόλουθο του ενδίκου βοηθήματος που ο κάτοχος του δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας άσκησε για να διαταχθεί μέτρο άμεσου αποτελέσματος το οποίο του έδωσε τη δυνατότητα, χωρίς να αναμείνει την έκδοση αποφάσεως επί της ουσίας, να αποτρέψει κάθε ενδεχόμενη προσβολή του δικαιώματός του. Μια τέτοια αγωγή αποζημιώσεως ανταποκρίνεται στις εγγυήσεις που η οδηγία 2004/48 προβλέπει υπέρ του καθού, στον αντίποδα της λήψεως προσωρινού μέτρου έχοντος θίξει τα συμφέροντά του.
- 76 Επομένως, διαδικασία όπως η κύρια δίκη πρέπει να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/48.
- 77 Όσον αφορά το άρθρο 14 της οδηγίας 2004/48, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι η διάταξη αυτή σκοπό έχει να ενισχύσει το επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας, αποτρέποντας την αποθάρρυνση του θιγέντος να κινήσει δικαστική διαδικασία για τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων του (βλ. απόφαση *Realchemie Nederland*, C-406/09, EU:C:2011:668, σκέψη 48).
- 78 Λαμβανομένων υπόψη του σκοπού αυτού καθώς και της ευρείας και γενικής διατυπώσεως του άρθρου 14 της οδηγίας 2004/48, το οποίο αναφέρεται στον «νικήσαντα διάδικο» και στον «ηττηθέντα διάδικο» χωρίς να παραθέτει διευκρινίσεις και χωρίς να εισάγει περιορισμό όσον αφορά τη φύση της διαδικασίας στην οποία πρέπει να εφαρμόζεται ο κανόνας τον οποίο θέτει, πρέπει να θεωρηθεί ότι η διάταξη αυτή έχει εφαρμογή για τα δικαστικά έξοδα που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο κάθε διαδικασίας η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής.
- 79 Εν προκειμένω, δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, η εκτίμηση του δικαιολογημένου ή αδικαιολόγητου χαρακτήρα της επίμαχης κατασχέσεως θέτει ζήτημα αναγνώρισεως αποφάσεως η οποία εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος. Πράγματι, ένα τέτοιο ζήτημα είναι παρεπόμενο και δεν μεταβάλλει το αντικείμενο της διαφοράς.
- 80 Λαμβανομένων υπόψη όλων των ανωτέρω κρίσεων, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 14 της οδηγίας 2004/48 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι έχει εφαρμογή επί των δικαστικών εξόδων στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως, ασκηθείσας σε κράτος μέλος, για την αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε από κατάσχεση επιβληθείσα εντός άλλου κράτους μέλους με σκοπό την πρόληψη προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, όταν στο πλαίσιο αυτής της αγωγής αποζημιώσεως τίθεται ζήτημα αναγνώρισεως αποφάσεως εκδοθείσας σε αυτό το άλλο κράτος μέλος με την οποία διαπιστώνεται ο αδικαιολόγητος χαρακτήρας της εν λόγω κατασχέσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 81 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπόδισης που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 34, σημείο 1, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το γεγονός ότι απόφαση που εκδόθηκε σε ένα κράτος μέλος αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης δεν δικαιολογεί τη μη αναγνώριση της αποφάσεως αυτής σε άλλο κράτος μέλος με το σκεπτικό ότι παραβιάζει τη δημόσια τάξη του τελευταίου κράτους, όταν το νομικό σφάλμα του οποίου γίνεται επίκληση

δεν συνιστά πρόδηλη παράβαση κανόνα δικαίου ο οποίος θεωρείται ουσιώδης στην έννομη τάξη της Ένωσης και επομένως στην έννομη τάξη του κράτους μέλους αναγνώρισεως ή πρόδηλη προσβολή δικαιώματος το οποίο αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες στις έννομες αυτές τάξεις. Τούτο δεν συμβαίνει όταν πρόκειται για σφάλμα το οποίο θίγει την εφαρμογή διατάξεως όπως το άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων, όπως τροποποιήθηκε με τη Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, της 2ας Μαΐου 1992.

Όταν εξακριβώνει την ενδεχόμενη ύπαρξη πρόδηλης παραβίασεως της δημοσίας τάξεως του κράτους αναγνώρισεως, ο δικαστής του κράτους αυτού οφείλει να λάβει υπόψη το γεγονός ότι, εκτός από ιδιαίτερες περιστάσεις που καθιστούν υπερβολικά δυσχερή ή αδύνατη την άσκηση ενδίκων μέσων στο κράτος μέλος προελεύσεως, τα υποκείμενα δικαίου πρέπει να ασκούν εντός αυτού του κράτους μέλους όλα τα διαθέσιμα ένδικα μέσα για να αποτρέπουν μια τέτοια παραβίαση.

- 2) Το άρθρο 14 της οδηγίας 2004/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι έχει εφαρμογή επί των δικαστικών εξόδων στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως, ασκηθείσας σε κράτος μέλος, για την αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε από κατάσχεση επιβληθείσα εντός άλλου κράτους μέλους με σκοπό την πρόληψη προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, όταν στο πλαίσιο αυτής της αγωγής αποζημιώσεως τίθεται ζήτημα αναγνώρισεως αποφάσεως εκδοθείσας σε αυτό το άλλο κράτος μέλος με την οποία διαπιστώνεται ο αδικαιολόγητος χαρακτήρας της εν λόγω κατασχέσεως.

(υπογραφές)